

Poliklinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i internu medicinu "Štambuk"
Pavletićeva 6 ♦ 10000 Zagreb

VISKOSUPLEMENTACIJA HIJALURONSKOM KISELINOM U TERAPIJI OSTEOARTRITISA - VLASTITA ISKUSTVA

VISCOSUPPLEMENTATION WITH HYALURONIC ACID IN OSTEOARTHRITIS TREATMENT - OUR EXPERIENCES

Biserka Štambuk ♦ Branimira Pašalić

Sažetak

U radu su prikazani rezultati primjene tri Synocrom (OA) koljena. Nakon 12 tjedana bitno je poboljšanje nastupilo u 11 bolesnika (44%), dok je u 7 (28%) učinak izostao.

Ključne riječi

osteoarthritis koljena, viskosuplementacija, hijaluronska kiselina

Summary

The results of three intraarticular injections of Synocrom in 25 patients with knee osteoarthritis (OA) is presented. After 12 weeks the good result was found in 11 patients (44%), no result in 7 patients (28%).

Ključne riječi

knee osteoarthritis, viscosuplementation, hyaluronic acid

Uvod

Algoritam u liječenju osteoartritisa (OA) koljena obuhvaća farmakološke i nefarmakološke postupke. Od farmakoloških postupaka Europska liga protiv reumatizma i Američko reumatološko društvo na prvo mjesto stavljaju neopioidne analgetike (paracetamol), potom nesteroidne antiinflamatorne lijekove (NSAIL), opioidne analgetike te lokalnu primjenu glukokortikoida (1).

Jedna od mogućnosti u liječenju OA koljena je i intraartikularna primjena hijaluronske kiseline, odnosno

viskosuplementacija. Viskosuplementacijom se obnavljaju prirodne osobine sinovijalne tekućine, uspostavljaju elastoviskozne osobine, normalna sinteza hijaluronske kiseline, fiziološka homeostaza a sve to rezultira smanjenjem boli odnosno boljom pokretljivošću koljena s OA (4,5).

S obzirom na očekivane navedene učinke hijaluronana, proveli smo otvoreno ispitivanje djelotvornosti i podnošljivosti Synocrom intraartikularnom injekcijom u bolesnika s OA koljena.

Bolesnici i metode

Ispitivanje smo proveli na 25 bolesnika (20 žena i 5 muškaraca) s OA oba koljena, prosječne životne dobi 69 godina. Dijagnoza je postavljena na temelju kliničkog pregleda i rgt nalaza. Prema Kellgrenu 6 bolesnika imalo je OA II. stupnja, 13 III. stupnja i 6 bolesnika IV. stupnja. Synocrom ampule su primjenjivane intraartikularno (i.a.) u bolnije koljeno u dozi od tri intraartikularne injekcije koje su primjenjivane u razmacima od tjedan dana. U 16 bolesnika Synocrom je primijenjen u desno koljeno a u 9 bolesnika u lijevo.

Tijekom ispitivanja praćeni su: jačina boli prema vizualnoj analognoj skali (VAS) gdje je s 10 označena najslabija bol a sa 100 najjača bol; opseg pokreta - fleksija,

izražena u stupnjevima. Za vrijeme ispitivanja bolesnicima je bilo dozvoljeno, u slučaju jakih bolova, uzimanje analgetika paracetamola u tabletama od 500 mg do 4 tablete na dan, s time da su bilježili broj broj uzetih tableta.

Kliničku procjenu djelovanja dao je liječnik na zadnjem pregledu. Pregledi su obavljani prije početka primjene lijeka, 3 i 12 tjedana nakon primjene treće intraartikularne injekcije. Tijekom ispitivanja praćena je podnošljivost lijeka odnosno nuspojave za koje se moglo pretpostaviti da su povezane s primijenjenim lijekom.

Jedna se kura liječenja Synocromom sastojala od tri intraartikularne injekcije, a ispitivanje je obuhvaćalo razdoblje od 12 tjedana po trećoj injekciji.

Rezultati

Nakon 12. tjedana po primitku 3. injekcije Synocroma 2 su bolesnika svoju bol ocjenila s 20, 8 bolesnika s 30, po 1 bolesnik s 40 odnosno 50, po 5 bolesnika s 60 ili 80 a 3 bolesnika s 70 po VAS-i. Sumirajući naše rezultate možemo zaključiti da je bitno poboljšanje nastupilo u 11 bolesnika (44%) dok je u 7 bolesnika (28%) dobar učinak Synocroma izostao.

Prije primjene lijeka najveći broj bolesnika, 13, ocijenio je svoju bol na VAS-i s 90, 10 je imalo bol jakosti 80, dok je jedan bolesnik imao tako jaku bol da ju je ocijenio sa 100 prema VAS-u.

Već nakon tri tjedna po primjeni treće i.a. injekcije u većine bolesnika bol se smanjila ali je još uvijek 8 bolesnika imalo bol jačine 80 prema VAS-u.

12 tjedana po zadnjoj injekciji Synocroma bol se u bolesnika i dalje smanjivala te je 5 bolesnika imalo bol jačine 80 prema VAS-u, 3 bolesnika su ocjenila bol sa 70, 5 bolesnika sa 60, po jedan bolesnik s 40 odnosno 50, dok je čak 8 bolesnika imalo znatno manju bol koju je ocijenilo s 30 prema VAS-u. U dva bolesnika bol je bila najmanja i iznosila je 20 po VAS-u

Slični rezultati zabilježeni su i za opseg fleksije koji se povećao već tjedan dana po trećoj injekciji te je

u 12 bolesnika iznosio 70- 90°. Prije primjene prve injekcije najveći broj bolesnika, 15, imao je znatno manji opseg fleksije - koji se kretao u rasponu 40- 50°. Značajnije poboljšanje fleksije izmjereno je nakon 12 tjedna po primjeni zadnje injekcije Synocroma, pa je čak u 11 bolesnika izmjerena fleksija od 100-120°. Istovremeno je u 4 bolesnika fleksija iznosila samo 40°, u 2 bolesnika 50°, a u 8 bolesnika fleksija se kretala od 60 do 90°.

Od 25 bolesnika njih 13 je zbog jakih bolova uzimalo analgetik paracetamol. Na drugom pregledu 6 bolesnika je navelo da uzima 1 tabletu paracetamola, a 7 bolesnika 2 tablete paracetamola na dan. Na zadnjem pregledu paracetamol je uzimalo također 13 bolesnika. Neki od tih bolesnika kod kojih se nije postigao dobar terapijski učinak, dozu je paracetamola povisilo s 1 na 2 tablete (3 bolesnika), odnosno s 2 na 3 tablete (5 bolesnika).

Sistemske nuspojave nisu primjećivane a samo u 2 bolesnika javilo se crvenilo na mjestu injekcije.

Imajući u vidu parametre bol i opseg fleksije, broj uzetih analgetika te razgovor s bolesnikom, klinička procjena učinkovitosti bila je vrlo dobra u 11 bolesnika, dobra u 7 bolesnika a loša odnosno nezadovoljavajuća također u 7 bolesnika.

Rasprava

Razmatrajući naše rezultate možemo zaključiti da je bitno poboljšanje nastupilo u 11 bolesnika (44%) dok je u 7 (28%) bolesnika učinak Synocroma izostao. Tako visoki postotak dobrog učinka Synocroma može se protumačiti s jedne strane nižom životnom dobi i nižim stupnjem AO te skupine bolesnika. Naši su rezultati nešto bolji u odnosu na neke podatke iz literature (6,7) dok se s nekim podudaraju (8,9,10,11). Još je bolji rezultat zabilježen

nakon primjene pet i. a. injekcija hijaluronske kiseline (6). Potrebu za uzimanjem analgetika imali su bolesnici u kojih nije došlo do poboljšanja po primjeni injekcije Synocroma, odnosno onih u kojih je poboljšanje bilo neznatno. Tako je zabilježeno da je u tih bolesnika broj tableta paracetamola nakon treće injekcije povećan, što tumačimo da bolesnici više nisu očekivali terapijski učinak primljene injekcije. U literaturi nismo naišli na slične podatke.

Zaključak

Primjena tri i.a. injekcije Synocroma u liječenju OA koljena pokazala se djelotvornom i sigurnom viskosuple-

mentirajućom terapijom koja se može primjenjivati sama ili u kombinaciji s analgeticima odnosno NSAIL-ma.

Literatura

1. Ćurković B. Farmakoterapija osteoartritisa. *Reumatizam* 2005;52:47

2. Arrich J, Pirihauer F, Mad P, Schmid D, Klaushafer K, Mullner M. Intraarticular hyaluronic acid for the treatment of osteoarthritis of the knee: Systematic review and meta-analysis. *CMAJ* 2005;172:1039

3. Wobig M, Dickhut A, Maier R, Vetter G. Viscosupplementation with Hyalan G-F20: A 26-week controlled trial of efficacy and safety in the osteoarthritic knee. *Clinical Therapeutics* 1998;20:411

4. Frizzier L, Govoni E, Bacchini P. Intraarticular hyaluronic acid in the treatment of osteoarthritis of the knee: Clinical and morphological study. *Clinic Experiment Rheumatol* 1998;16:441

5. Balaszea, Dencinger J. Viscosupplementation - A new concept in the treatment OA. *J Rheumatol* 1993; 20 (suppl 39):3

6. Wobig M, Bach G, Beus P, Dickhut A, Runzheimer J. The role of elastoviscosity in the efficacy of viscosupplementation for OA of the knee: A comparison of hylan G-F20 and a lower molecular weight hyaluronan. Excerpta medica inc. 1999. reprinted from *Clinical Therapeutics* Vol.21(9).

7. Altman RD, Moskowitz R. Intraarticular sodium hyaluronate (Hyalgan) in the treatment of patients with OA of the knee. A randomized clinical trial. *J Rheumatol* 1998;25:2203.

8. Fellingner E. Intraartikularna hijaluronska kiseli-

na. Sigurna i učinkovita primjena. *Orthopadie* 2003;5:2.

9. Ćurković B, Babić-Naglić Đ. Viskosuplementacija u osteoartritisu koljena. *Reumatizam* 1999;46:42.

10. Patrella RJ. Hyaluronic acid for the treatment of the knee osteoarthritis. Long term outcomes from a

naturalistic primary care experience. *Am J Phys Med Rehabil* 2005;84:278.

11. Scale D, Wobig M, Wolpert W. Viscosupplementation of the knees with hylan. A treatment schedules study. *Current Therapeutic Research* 1994;55:220.